انواع نیت صوم یوم الشک در عروه و حواشی آن

> **(مسألة ١٧): صوم يوم الشك يتصور على وجوه : الأول : أن يصوم على أنه من شعبان. وهذا لا إشكال فيه ، سواء نواه ندباً، أو بنية ما عليه من القضاء أو النذر ، أو نحو ذلك. ولو انكشف بعد ذلك أنه كان من رمضان أجزأ عنه ، وحسب كذلك.**
>
> **الثاني : أن يصومه بنية أنه من رمضان. والأقوى بطلانه وإن صادف الواقع.**
>
> **الثالث : أن يصومه على أنه إن كان من شعبان كان ندباً وقضاء مثلا ، وإن كان من رمضان كان واجباً. والأقوى بطلانه أيضاً**
>
> **الرابع : أن يصومه بنية القربة المطلقة ، بقصد ما في الذمة ، وكان في ذهنه أنه إما من رمضان أو غيره، بأن يكون التردد في المنوي لا في نيته ، فالأقوى صحته. وإن كان الأحوط خلافه. [1]**

«صوم يوم الشك يتصور على وجوه»؛ همینی است که ما بحث داریم. مرحوم سید دقائق و مطالب ظریفی که در آن هست را چهار صورت کرده‌اند. در یک صورت آنکه بلااشکال است. در دو صورت دیگر می‌فرمایند «اقوی البطلان»، در یک صورت می‌گویند: «اقوی الصحه و ان کان الاقوی خلافه». من فقط به مورد اول و دوم اشاره می‌کنم تا در ذهن شما حاضر شود. مقصود من فرض سومی است که آقای حکیم روی آن بحث کرده‌اند که روایت بشیر نبال هم همان جا بوده است.

«الأول: أن يصوم على أنه من شعبان»؛ مثلاً نیت می‌کند که من ماه شعبان را روزه می‌گیرم، **«وهذا لا إشكال فيه»؛** هیچ اشکالی ندارد که نیت ماه شعبان بکند.

«سواء نواه ندباً»؛ اگر روی ثالثین شعبان باشد، بر من مستحب است، **«أو بنية ما عليه من القضاء أو النذر، أو نحو ذلك»؛** فرقی نمی‌کند، من سیام شعبان را روزه می‌گیرم ولو وجوبا. **«ولو انكشف بعد ذلك أنه كان من رمضان أجزأ عنه، وحسب كذلك»؛** به‌صورت ماه مبارک محسوب می‌شود. این اول است.

«الثاني: أن يصومه بنية أنه من رمضان. والأقوى بطلانه وإن صادف الواقع»؛ طبق فتوای مشهور است. عرض کردم در عروه‌ای که حواشی سابقین را دارد که در شش جلد چاپ شده، مرحوم آقای جواهری حاشیه دارند. همانطور که قبلاً عرض کردم ایشان از حیث تاریخ وفات قدیمی‌ترین محشی هستند. الا مرحوم آمیرزا محمد تقی که حاشیه ایشان در اینجا نیامده است. ظاهراً در حاشیه

عروه پنجاه جلدی هم نیامده است. ولی حاج آقا چندین بار فرمودند که من حاشیه آمیرزا محمد تقی شیرازی بر عروه را دیده‌ام.

شاگرد: چقدر اختلاف دارند؟

> 5:56

استاد: در وفات دو سال اختلاف دارند. در ذهن من به این صورت است که وفات آمیرزا ۱۳۳۸ است.

شاگرد: وقتی ایشان در نجف بودند، آمیرزا در سامرا بودند. همزمان زعامت داشتند.

استاد: بله. آشیخ علی نوه صاحب جواهر در نجف بودند و معاصر بودند. ولی وفاتشان دو سال بعد از آمیرزا محمد تقی است. ولی ظاهراً سن ایشان خیلی نبوده. یعنی سن آمیرزا بیشتر بوده.

حاج آقا می‌فرمودند حاشیه آقای میرزای نائینی بر عروه کم است، اما همینی که هست، خیلی مغتنم است. خیلی تعریف می‌کردند. حاشیه‌های کم اما پرباز و با کیفیت. آقای میرزا محمد تقی هم می‌گفتند گویا کل آن احتیاط بود. الحمد لله در این چاپ حاشیه مرحوم نائینی را دارند. اما مرحوم میرزا را ندارند.

آقای جواهری فرمودند: «الصحّة لا تخلو عن قوّة و الأحوط القضاء[2]»؛ احتیاط ندبی کردند. ظاهراً مراعات للشبهه است. ولی سید فرمودند: «و الاقوی بطلانه».

«الثالث: أن يصومه على أنه إن كان من شعبان كان ندباً وقضاء مثلا ، وإن كان من رمضان كان واجباً والأقوى بطلانه أيضاً»؛ این تردید هم درست نیست.

«الرابع : أن يصومه بنية القربة المطلقة ، بقصد ما في الذمة، وكان في ذهنه أنه إما من رمضان أو غيره، بأن يكون التردد في المنوي لا في نيته، فالأقوى صحته. وإن كان الأحوط خلافه»؛ این فرمایش سید در عروه است.

حال ببینیم که مرحوم آقای حکیم سوم و چهارم را چطور می‌خواهند توضیح بدهند.

---

[1] مستمسك العروة الوثقى ج۸ص۲۲۴

[2] العروة الوثقى فيما تعم به البلوى (المحشّى) ج۳ ص ۵۳۶

بازبینی #1
ایجاد شده در 24 مه 2026 12:22:27 توسط ... .
به روزرسانی شده در 24 مه 2026 12:25:35 توسط ... .